

Styr Norges Bank bedre

Styringen av Oljefondet er i utakt med fondets oppgaver og virksomhet. Det gir dårlig samfunnsøkonomi.

**Innlegg
Øyvind
Bøhren**

Finansministeren meldte nylig at hun vil revurdere organiseringen av Norges Bank, som utøver pengepolitikken og forvalter Oljefondet.

Dette mener jeg er godt nytt, fordi dagens styresammensetning bare dekker den ene av de to hovedoppgavene banken er pålagt. Dessuten brytes regelen i god eierstyring om at det må være uavhengighet mellom styret og daglig leder.

Men her slutter entusiasmen for finansministerens initiativ. Utvalget som skal foreslå ny organisering, reflekterer nemlig de samme svakhetene som Norges Bank lider under i dag. Derfor er jeg redd banken vil forbli feilorganisert. Da vil Oljefondet lide mest.

En hovedjobb for styret er å kontrollere ledelsen. Vellykket kontroll forutsetter at styret og ledelsen har armlengdes avstand til hverandre. I Norges Bank er imidlertid sentralbanksjefen styreleder, og assisterende sentralbanksjef er nestleder. En slik manglende uavhengighet mellom kontrollør og kontrollert ødelegger styrets kontrolllevne.

Derfor er det ikke overras-

I Norges Bank er sentralbanksjefen styreleder, og assisterende sentralbanksjef er nestleder. En slik manglende uavhengighet mellom kontrollør og kontrollert ødelegger styrets kontrolllevne, skriver artikkelforfatteren. Foto: Fartein Rudjord

Artikkelforfatter **Øyvind Bøhren** er professor ved Handelshøgskolen BI.

kende at norsk lov forbyr daglig leder i et børsnotert selskap å være styremedlem. I Norges Bank er daglig leder ikke bare styremedlem, men attpåtil styreleder.

Styret skal også gi råd til ledelsen. I Norges Bank gjelder dette både pengepolitikken og forvaltningen av Oljefondet. Dette er et svært bredt oppgavespekter for ett og samme styre. Trolig uoverkommelig bredt, og

et argument for at Oljefondet bør ha sitt eget styre.

Uansett er det ekstra uheldig at ikke ett eneste av dagens styremedlemmer har kapitalforvaltning som sitt speciale. Dette skjer til tross for at Oljefondet nå forvalter ca. syv tusen milliarder kroner, er verdens største statlige pensjonsfond, eier aksjer i over ni tusen selskaper i 75 land, har drøye fire tusen renteinvesteringer, har flere ansatte enn resten av banken, og har kontorer i tre verdensdeler.

Finansministerens nyoppnevnte utvalg er dessverre et speilbilde av disse to hovedsvak-

hetene ved Norges Banks styre, det vil si manglende uavhengighet og skjev kompetanse. Utvalgets leder er nemlig den forrige sentralbanksjefen, og ingen av medlemmene i utvalget er eksperter på forvaltning eller eierstyring. Dette er oppsiktsvekkende, gitt de styringsutfordringene banken har stått overfor i lengre tid.

Opprettelsen av Oljefondet var en glimrende idé. Styringsstrukturen kan også ha vært passende da fondet var nystartet og lite. I dag er imidlertid styringen ikke tilpasset fondets oppgaver og virksomhet.

Finansministerens nyoppnevnte utvalg er dessverre et speilbilde av hovedsvakhetene ved Norges Banks styre: manglende uavhengighet og skjev kompetanse

Kostnaden ved selv en liten feilstyring kan nå bli svimlende høy. Eksempelvis betyr et tidels prosentpoeng lavere avkastning en tapt inntekt på drøye syv milliarder kroner. Hvert år. Hvilken styrekvalitet på forvaltning kunne ikke vært skapt med bare en hundredel av det beløpet?

Det ville være god samfunnsøkonomi å styre en så fin idé som Oljefondet på en mer profesjonell måte.

Øyvind Bøhren, professor ved Senter for eierforskning, Handelshøgskolen BI

Sviktende premisser

I DN 8. august gjennomfører Jonas Gahr Støre sin klimakuvending og fastslår at Norge skal fortsette med et «høyt og stabilt utvinningsnivå». Støre erkjenner at mesteparten av kjente fossile ressurser må bli liggende under bakken, dersom vi skal ha håp om å holde oss innenfor togradersgrensen med sikte på å unngå farlige, irreversible klimaendringer. Hans argumentasjon for at Norge likevel skal fortsette med olje- og gassutvinning, bygger på grunnleggende sviktende premisser.

For det første, kull: Støre erklærer at det primært er kull som må bli liggende. Det er

imidlertid i høyeste grad også olje. Og hvordan kan han forsvare kullgruven på Svalbard?

For det andre, norsk oljeutvinning: Støre argumenterer med at norsk utvinning er relativt mer miljøvennlig. Men forbrenningen av olje gir fortsatt like mye utslipp - dette må kuttes dramatisk hvis vi skal overholde togradersgrensen. Oljeutvinning i Arktis hører ikke hjemme i et togradersscenari. Å gå videre med 23. konsesjonsrunde er et åpenbart brudd på Norges vedtatte klimamål, og på grunnlovens paragraf 112.

For det tredje, forvaltningsplanene: Støre vil «hegne om de helhetlige forvaltningsplanene». Konsekvensutredningene og forvaltningsplanene som 23. konsesjonsrunde bygger på, svikter imidlertid så grovt på

flere punkter at det i seg selv er et brudd på grunnlovens paragraf 112.

Beate Sjøfjell, professor dr. juris ved Universitetet i Oslo, styreleder i Concerned Scientists Norway

Gresk feilspor

Kalle Moene mener i sin kronikk i DN 1. august at Tyskland og EU er ansvarlig for gresk gjeldsoppbygging og korrupsjon. Dersom Moenes hypotese er sann, hvordan forklarer vi da at ingen andre europeiske land er i samme situasjon som Hellas?

Og om Tyskland og EU skulle ha et moralsk ansvar, så blir det likevel et feilspor. Hellas trenger reformer, og erfaringen viser at landet ikke er istand til å gjen-

DN 1. august

nomføre disse på eget initiativ. Det er sannsynligvis heller ikke særlig kontroversielt å hevde at gjelden som grekerne er istand til å betjene uten slike reformer, er nær null. Det er også et faktum at

det per i dag ikke finnes vilje til å låne Hellas mer penger.

DN har skrevet om forskerne Carmen Reinhart og Christoph Trebeschs studie, som viser at gjeldsnedskrivning gir best effekt på bnp. Men vi må huske at gjelden allerede er nedskrevet i Hellas. Landet tilhører nå det lille mindretallet i forskernes utvalg der sanering ikke hadde positiv effekt. Studiens resultater er dermed ikke lenger relevante for Hellas.

Krisen skyldes at hellas ikke har klart seg - etter betydelig nedskrivning og restrukturering av gjeld. Å slette gjeld nå, uten å få noe igjen i form av reformer, vil være uansvarlig.

Espen Sirnes, førsteamanuensis ved Handelshøgskolen i Tromsø/UiT